

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: اقتصاد - اقتصاد انرژی

عنوان:

رتبه بندی عوامل موثر بر سرمایه گذاری در نیروگاه های تولید همزمان

برق و حرارت نوع CHP با رویکرد AHP فازی

استاد راهنما:

دکتر محمد علی خطیب سمنانی

استاد مشاور:

دکتر علی اصغر اسماعیل نیاکتابی

پژوهشگر:

الله کاویانی

پائیز ۱۳۹۲

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب الهه کاویانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره
دانشجویی ۹۰۰۹۰۷۶۰۱۷۶ در رشته اقتصاد- اقتصاد انرژی که در تاریخ ۹۲/۸/۱۸

از پایان نامه خود تحت عنوان : رتبه بندی عوامل موثر بر سرمایه گذاری در نیروگاه های تولید
همزمان برق و حرارت نوع AHP بارویکرد **AHP** فازی با کسب نمره ۱۷.۷۵ و درجه بسیار خوب
دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از
دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام ،
مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست
ذکر و درج کرده ام.
- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر
دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ،
ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه
را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد
دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال
مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری ، ما دانشجویان و اعضاء هیأت علمی و احدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعدد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مدنظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم :

- ۱- **اصل براقت:** التزام به برائت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفة ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شایه های غیر علمی می آایند .
- ۲- **اصل رعایت انصاف و امانت:** تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال ، تجهیزات و منابع در اختیار .
- ۳- **اصل ترویج:** تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- **اصل احترام:** تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی .
- ۵- **اصل رعایت حقوق:** التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان ، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق .
- ۶- **اصل رازداری:** تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محترمانه افراد ، سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق .
- ۷- **اصل حقیقت جویی:** تلاش در راستای بی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت .
- ۸- **اصل مالکیت مادی و معنوی:** تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش .
- ۹- **اصل منافع ملی:** تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظرداشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر :

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۲/۸/۱۸:

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم الهه کاویانی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷/۷۵ بحروف هفده و هفتادوپنج صدم و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما:

تقدیم به :

تقدیم به پدر و مادر مهربانم که در تمام سال های عمرم صبوراً نه مرا یاری نمودند.

تقدیم به همسر فداکارم که در همه مراحل زندگی از حمایت های بی دریغ او بهره جستم.

نوگل با غ زندگیم ، ریحانه عزیزم که تمامی موفقیت هایم را به او تقدیم می کنم.

تشکر و قدردانی :

باتشکر از استاد گرانقدر جناب دکتر خطیب سمنانی که صمیمانه مرا در تمام مراحل کار
یاری نمودند.

باتشکر از استاد گرانقدر جناب دکترا اسماعیل نیا که از راهنمایی هایشان در این تحقیق
سود جستم .

باتشکر از حمایت ها و هم فکری جناب آقای جهانشاهی که گام به گام در همه مراحل طرح
مرا یاری نمودند و از بانک سپه به جهت حمایت از پایان نامه اینجانب و همکاری در جهت
انجام این پروژه نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

صمیمانه از همه کسانی که در پیشبرد این تحقیق مرا یاری نمودند نهایت تشکر و قدردانی
می نمایم.

بسمه تعالى

دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهشنامه دانشگاه تهیه شده است)

مناسب است

تاریخ و امضاء:

نظر استاد، اهمنامه ای، حاب در بیو-هش نامه دانشگاه

مناس نست

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات طرح	
۱	۱- ابیان مسئله
۲	۲- هدفهای تحقیق
۵	۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن
۶	۴- سوالات و فرضیه های تحقیق
۷	۵- مدل تحقیق
۹	۶- تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی
۱۰	۷- روش تحقیق
۱۱	۸- قلمرو تحقیق
۱۱	۹- جامعه و حجم نمونه
۱۲	۱۰- محدودیت ها و مشکلات تحقیق
۱۳	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۴	مقدمه
۱۶	۱- بخش اول) ادبیات موضوع
۱۶	۱-۱- نقش تولیدات پراکنده در بازار برق
۱۶	۲-۱- منابع تولید پراکنده
۱۷	۳-۱- گروه بندی تکنولوژی های تولید پراکنده
۱۷	۴-۱- دلائل توسعه DG
۱۸	۵-۱- تعریف تولیدات پراکنده
۲۰	۶-۱- تکنولوژی های تواید پراکنده

۷-۱-۲ روند رشد سیستم های تولید پراکنده	۲۱
۸-۱-۲ مزایای اقتصادی سیستم های تولید پراکنده	۲۱
۹-۱-۲ اهداف و کاربردهای تولید پراکنده	۲۲
۱۰-۱-۲ معایب سیستم های تولید پراکنده	۲۴
۱۱-۱-۲ محاسن سیستم های تولید پراکنده	۲۴
۱۱-۱-۲ مزایای محیطی سیستم های تولید پراکنده	۲۵
۱۲-۱-۲ مقدمه ای بر منابع تولید همزمان برق و حرارت	۲۵
۱۳-۱-۲ تعریف تولید همزمان برق و حرارت	۲۶
۱۴-۱-۲ اهداف تولید همزمان برق و حرارت	۲۹
۱۵-۱-۲ سرمایه گذاری در تولید همزمان برق و حرارت	۲۹
۱۶-۱-۲ برخی مشخصه های تکنولوژی های CHP	۳۰
۱۷-۱-۲ بررسی تکنولوژی های تولید همزمان برق و حرارت	۳۱
۱۷-۱-۲ ۱- توربین صنعتی گاز سوز	۳۱
۱۷-۱-۲ ۲- میکروتوربین	۳۳
۱۷-۱-۲ ۳- موتور(ژنراتور) گازسوز	۳۵
۱۸-۱-۲ نقاط ضعف تولید همزمان برق و حرارت	۳۵
۱۹-۱-۲ نقاط قوت تولید همزمان برق و حرارت	۳۶
۲۰-۱-۲ مزایای تولید همزمان برق و حرارت	۳۶
۲۱-۱-۲ موارد کاربرد تولید همزمان برق و حرارت	۳۸
۲-۲ بخش دوم) سیر تحولات صنعت برق و وضعیت نیروگاه CHP در ایران و جهان	۳۹
۲-۲-۱ تاریخچه صنعت برق	۳۹
۲-۲-۲ صنعت برق در ایران	۴۰

۴۱	۳-۲-۲ فرست ها و تهدید های صنعت برق در ایران	۴۱
۴۱	۱-۳-۲-۲ فرست های صنعت برق در ایران	۴۱
۴۲	۲-۳-۲-۲ تهدید های صنعت برق در ایران	۴۲
۴۳	۴-۲-۲ وضعیت منابع تولید برق در ایران	۴۳
۴۴	۵-۲-۲ وضعیت برق در کاربردهای صنعتی	۴۴
۴۵	۶-۲-۲ خصوصی سازی در صنعت برق	۴۵
۴۶	۷-۲-۲ روش های جلب سرمایه گذاری در صنعت برق	۴۶
۴۶	۸-۲-۲ انواع نیروگاه ها	۴۶
۴۹	۹-۲-۲ علل رویکرد به منابع تولید پراکنده در جهان	۴۹
۴۹	۱۰-۲-۲ ضرورت ها و کاربردهای تولید پراکنده در جهان	۴۹
۵۰	۱۱-۲-۲ تاریخچه CHP	۵۰
۵۱	۱۲-۲-۲ اهمیت استراتژیک تولید همزمان برق و حرارت در دنیای امروز	۵۱
۵۱	۱۳-۲-۲ مطالعه تولید همزمان برق و حرارت در ایران	۵۱
۵۲	۱۴-۲-۲ حمایت های اقتصادی و بازرگانی دولت از سرمایه گذاری در تولید همزمان برق	۵۲
۵۲	۱۵-۲-۲ اهمیت مسائل زیست محیطی تولید همزمان از منظر جهانی	۵۲
۵۳	۱۶-۲-۲ انواع نیروگاه های تولید همزمان برق و حرارت	۵۳
۵۴	۱۷-۲-۲ بررسی و ارزیابی عملکرد تولید همزمان در برخی از کشورهای مهم جهان	۵۴
۵۵	۱-۱۷-۲-۲ ایالات متحده آمریکا	۵۵
۵۸	۲-۱۷-۲-۲ ایرلند	۵۸
۵۹	۳-۱۷-۲-۲ دانمارک	۵۹
۶۰	۴-۱۷-۲-۲ هلند	۶۰
۶۰	۵-۱۷-۲-۲ فنلاند	۶۰
۶۱	۳-۲ بخش سوم) پیشینه تحقیق	۶۱
۶۱	۱-۳-۲ مطالعات داخلی	۶۱

۲-۳-۲ مطالعات خارجی

۶۶	۲-۳-۲ مطالعات خارجی
۷۲	فصل سوم : متدولوژی
۷۳	مقدمه
۷۴	۱-۳ تصمیم گیری
۷۵	۱-۱-۳ انواع حالت های تصمیم گیری
۷۷	۲-۱-۳ تصمیم گیری چند معیاره MCDM
۸۰	۲-۳ فرایند تحلیل سلسله مراتبی
۸۰	۱-۲-۳ اصول فرایند سلسله مراتبی
۸۱	۲-۲-۳ مزایای فرایند تحلیل سلسله مراتبی
۸۱	۳-۲-۳ ویژگی های فرایند تحلیل سلسله مراتبی
۸۲	۴-۲-۳ ساختن سلسله مراتبی
۸۳	۵-۲-۳ انواع سلسله مراتبی
۸۴	۶-۲-۳ محاسبه وزن
۸۵	۷-۲-۳ سازگاری سیستم
۸۶	۳-۳ تصمیم گیری گروهی با فرایند تحلیل سلسله مراتبی
۸۶	۴ مشکلات AHP و لزوم استفاده از اعداد فازی
۸۷	۵-۳ مقدمه ای بر منطق فازی
۸۸	۳-۳-۱ تاریخچه مختصری از نظریه فازی
۸۸	۳-۳-۲ تعریف نظریه فازی و کابرد های آن

۸۹	۳-۵-۳ تئوری مجموعه های فازی
۹۱	۴-۵-۳ عملیات ریاضی با عددادفازی
۹۳	۳-۵-۵ فرایند تحلیل سلسله مراتبی فازی
۹۴	۳-۵-۶ روش تحلیل گسترش یافته چانگ
۹۶	۳-۶ ابزارهای گردآوری داده ها
۹۷	۳-۶-۱ بررسی روایی و پایایی ابزار جمع آوری داده ها
۹۹	۳-۷ نحوه تعیین عوامل موثر بر سرمایه گذاری در نیروگاه های CHP
۹۹	۳-۸ شناسایی معیارها و تشکیل درخت ارزیابی معیارها
۱۰۹	نتیجه گیری
۱۱۰	فصل چهارم: ارائه مدل سلسله مراتبی فازی و اولویت بندی شاخص ها
۱۱۱	مقدمه
۱۱۲	۴-۱ انتخاب نرم افزار
۱۱۲	۴-۱-۱ نرم افزار EXPERT CHOICE
۱۱۲	۴-۱-۲ نرم افزار MATLAB
۱۱۳	۴-۱-۳ طراحی نرم افزار
۱۱۳	۴-۲ نحوه قضاوت
۱۱۳	۴-۳ روش تلفیق ماتریس مقایسات زوجی خبرگان و روش تحلیل توسعه ای EA
۱۱۴	۴-۴ تعیین گروه تصمیم گیرنده

۴-۵ تعیین نرخ ناسازگاری.....	۱۱۵
۴-۶ روش تجزیه و تحلیل فازی.....	۱۲۰
۴-۷ فرایند تحلیل سلسله مراتبی فازی.....	۱۲۳
۴-۷-۱ گام اول.....	۱۲۳
۴-۷-۲ گام دوم.....	۱۲۳
۴-۷-۳ گام سوم.....	۱۲۴
۴-۷-۴ گام چهارم.....	۱۲۶
۴-۷-۴-۱ اوزان نهایی معیار اقتصادی وزیر معیارآن.....	۱۲۶
۴-۷-۴-۲ اوزان نهایی معیارفنی وزیرمعیارآن.....	۱۲۶
۴-۷-۴-۳ اوزان نهایی معیار محیطی وزیر معیارآن.....	۱۲۶
۴-۷-۴-۴ نمودارخطی اوزان نهایی معیارها وزیر معیار های مربوط به آن.....	۱۲۸
۴-۷-۵ گام پنجم رتبه بندی نیروگاه ها.....	۱۲۹
۴-۷-۵-۱ محاسبه ضرایب اهمیت گزینه ها.....	۱۳۱
۴-۷-۵-۲ رتبه بندی گزینه ها.....	۱۳۲
نتیجه گیری.....	۱۳۳
فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات	۱۳۶
مقدمه.....	۱۳۷
۴-۵ نتایج.....	۱۳۸

۱۴۰	۲-۵ پیشنهادات
۱۴۰	۱-۲-۵ پیشنهاد حاصل از تحقیق
۱۴۱	۲-۲-۵ پیشنهاد جانبی
۱۴۱	۳-۲-۵ پیشنهاد برای محققین بعدی
۱۴۳	منابع

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۴-نمودار درجه اهمیت بادرنظرگرفتن اوزان نهایی معیارها وزیرمعیارها ۱۲۹

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
۱-۲ جدول تکنولوژی تولید پراکنده.....	۲۰
۲-۲ جدول مشخصات عملکردی سیستم های CHP با توربین صنعتی گازی	۲۰
۳-۲ جدول(۳-۲)مشخصه های کارکردی مجموعه CHP با توربین گازی.....	۳۲
۴-۲ جدول مشخصات عملکردی سیستم های CHP با میکروتوربین	۳۵
۵-۲ جدول آمار نیروگاه های بهره برداری شده تاسالپایان سال ۸۸.....	۴۸
۱-۳ جدول ماتریس تصمیم (ماتریس R).....	۷۸
۲-۳ جدول قضاوت های شفاهی در روش AHP	۸۴
۳-۳ جدول محاسبه نرخ خرید تضمینی برق نیروگاه CHP منطقه آزاد انزل.....	۱۰۵
۱-۴ جدول شاخص ناسازگاری تصادفی	۱۱۶
۲-۴ جدول محاسبه نرخ ناسازگاری - به عنوان نمونه ماتریس معیار های اصلی	۱۱۷
۳-۴ جدول طیف اعداد وسط فازی برای ماتریس معیار های اصلی	۱۱۷
۴-۴ جدول محاسبه نرخ ناسازگاری - به عنوان نمونه ماتریس $7*7$ زیر معیار های اقتصادی	۱۱۸
۵-۴ جدول طیف اعداد وسط فازی برای ماتریس زیر معیار های اقتصادی	۱۱۹
۶-۴ جدول مبنا برای مقایسات زوجی - ارجحیت سطر به ستون	۱۲۱
۷-۴ جدول مبنا برای مقایسات زوجی - ارجحیت ستون به سطر	۱۲۱
۸-۴ جدول مقایسات زبانی برای مسئله مورد بررسی	۱۲۳
۹-۴ جدول ماتریس مقایسات تلفیقی - حاصل از تلفیق قضاوت آنفر از خبرگان	۱۲۴
۱۰-۴ جدول وزن نسبی(محلى) ونهایی(کلی) معیار های اصلی و زیر معیار های آن	۱۲۵
۱۱-۴ جدول اوزان بهنجار شده گزینه ها.....	۱۳۰
۱۲-۴ جدول ضرایب اهمیت گزینه ها با توجه به زیر معیار های سطح بالاتر.....	۱۳۱
۱۳-۴ جدول رتبه بندی گزینه ها با توجه به ضریب اهمیت.....	۱۳۲

فهرست شکل ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱۸	(۱-۲) معایب سیستم نیروگاه های متمنکز
۲۸	(۲-۲) نمونه ای از عملکرد یک سیستم CHP
۴۳	(۳-۲) سهم منابع مختلف تولید برق در نیروگاه ها
۵۴	(۴-۲) سهم CHP از کل تولید داخلی برق کشورهای مهم جهان
۵۷	(۵-۲) سیکل تولید همزمان در مقایسه با سیستم سنتی تولید برق
۶۳	(۶-۲) ساختار درخت تصمیم - مطالعات داخلی
۶۷	(۷-۲) ساختار درخت تصمیم - مطالعات خارجی
۷۵	(۱-۳) انواع تصمیم گیری
۷۹	(۲-۳) مقیاس نقطه ای
۸۳	(۳-۳) ساختار سلسله مراتبی
۹۲	(۴-۳) اعدادفازی مثلثی
۹۲	(۵-۳) اعدادفازی ذوزنقه ای
۱۰۰	(۶-۳) ساختار درخت تصمیم نیروگاه CHP
۱۲۲	(۱-۴) مقیاس زبانی
۱۲۷	(۲-۴) اوزان نهایی بهنجار شده معیارها وزیر معیارها
۱۲۸	(۳-۴) رتبه بندی ۱۵ اولویت اول معیارها وزیر معیارها

فهرست روابط و فرمول ها

عنوان	صفحة
(۱-۳) جمع فازی	۹۰
(۲-۳) تفریق فازی	۹۰
(۳-۳) ضرب فازی	۹۰
(۴-۳) تقسیم فازی	۹۰
(۵-۳) حداقل فازی	۹۰
(۶-۳) حداکثر فازی	۹۰
(۷-۳) معکوس فازی	۹۰
(۸-۳) جمع دو مجموعه فازی	۹۱
(۹-۳) تفریق دو مجموعه فازی	۹۱
(۱۰-۳) ضرب دو مجموعه فازی	۹۱
(۱۱-۳) معکوس دو مجموعه فازی	۹۱
(۱۲-۳) تقسیم دو مجموعه فازی	۹۱
(۱۳-۳) تابع عضویت اعداد فازی مثلثی	۹۵
(۱۴-۳) روابط روش EA	۹۵
(۱۵-۳) روابط روش EA	۹۵
(۱۶-۳) روابط روش EA	۹۵

۹۵	روابط روش EA (۱۷-۳)
۹۵	EA) ارزش هر معیار درروش (۱۸-۳)
۹۵	(۱۹-۳) احتمال بزرگ بودن یک عدد فازی
۹۵	(۲۰-۳) احتمال بزرگ بودن یک عدد فازی نسبت به سایر اعداد
۹۶	(۲۱-۳) احتمال بزرگ بودن یک عدد فازی نسبت به $K_{عدددفازی}$
۹۶	(۲۲-۳) بردار وزن ها
۹۶	(۲۳-۳) بهنجار نمودن برداروزن ها
۱۱۳	(۴-۱) روش تلفیق جداول مقایسات زوجی
۱۱۴	(۴-۲) محاسبه ارزش هر معیار درروش EA